

ARIËNS

DE
ZELF-VERGETEN
PRIESTER

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK NIJMEGEN

230000 0736 0335

*p. Saphin. v. Bueren of
Wijck Sept 1914.*

EX LIBRIS
UNIVERSITATIS
NOVIOMAGENSIS
S 528.425

ARIËNS

DE ZELFVERGETEN PRIESTER

De ziele Jookheer Buys de Beerenboich werd
vergeet, die met de zieleverklaring van de
Ariëns, die in de zieleverklaring van de
de ziele van de zieleverklaring, die met de
de ziele van de zieleverklaring, die met de
de ziele van de zieleverklaring, die met de

DOOR

VDC
d
6905

MARKUS DE BRUIN

Rotterdam, 20 Jan. 1940.

Imprimatur. Fr. Prudentius van Leusden O. F. M., Min. Prov.
Weert, Driekoningen 1940.

Imprimatur. Dr. Jos. Keulers, Libr. Cens.
Roermond, 20 Jan. 1940.

Inleiding.
Het de vereening verdragen van Ruys zelf bij zijn leven naam- of bidprentjes-lidmaatschap geweest zijn. wilde met wel een bewaart en diep-doorzocht en geen vereerde als gands boven diens persoon uit. Maar lidmaatschap van de Derde Orde — wat Ruys in Ariëns — Nog eens: zou het dit misschien geweest zijn — het Ariëns genoemd, ook al is hij in monniksch begrepen. ook al werd hij door het „Het Volk“ geregeld. Batet wanaachtig wetsidderet gebreven tot-rin laatste antik.

Van wijlen Jonkheer Ruys de Beerenbrouck werd gezegd, dat hij naar de zaligverklaring van doctor Alphons Ariëns streefde, omdat hij in hem iets vereerde, dat boven den persoon uitging. Iets, wat boven den priester Alphons Ariëns uitging, moet een ideaal geweest zijn wat hem lokte, een geest, welke hem dreef. En dan herinner ik mij hoe diezelfde Jonkheer Ruys — toen hij in zijn laatste levensdagen bij de Minderbroeders te Weert over Ariëns kwam spreken — zijn causerie aanving met deze merkwaardige woorden: „Een tertiarius komt hier tot u spreken over een tertiarius”...

Zou het dit misschien geweest zijn wat boven diens persoon uitging: Ariëns' lidmaatschap van Franciscus' Derde Orde? Toch wordt dit maar zelden naar voren gebracht in hetgeen men over Ariëns heeft geschreven. Het wordt veeleer zorgvuldig op de achtergrond geschoven, als het tenminste niet helemaal verzwegen wordt. De priester-tertiaris, Alphons Ariëns, is anders

waarachtig wereldheer gebleven tot zijn laatste snik, ook al werd hij door het „Het Volk” geregeld **Pater Ariëns** genoemd, ook al is hij in monnikspij begraven.

Nog eens: zou het dit misschien geweest zijn — het lidmaatschap van de Derde Orde — wat Ruys in Ariëns vereerde, als gaande boven diens persoon uit. Maar dan moet het wel een bewust en diep-**doorleefd** en geen **naam-** of **bidprentjes-**lidmaatschap geweest zijn, wilde het de verering verdienen van Ruys, zelf bij zijn leven zulk een degelijk Derde Ordeling.

Intussen hebt ge reeds begrepen **hoe** ik den priester Alphons Ariëns aan u ga voorstellen. Ik wil n.m. trachten zijn levensgang te tekenen volgens het program der Derde Orde, zijn opgang naar God achter dien kleinen broeder Frans aan, dien hij zo hoog vereerde.

Uiteraard leggen hier levensdata weinig gewicht in de schaal. Trouwens geen enkel mensenleven wordt bepaald door de data van benoemingen of promoties. Het wordt slechts bepaald en afgemeten naar de mate, waarin het aan een ideaal, aan een levensnorm heeft beantwoord. Om u echter enigszins thuis te brengen in de tijd, waarin dit levensverhaal zich afspeelt, zeg ik u vooraf: Ariëns werd geboren 26 April 1860, hij is gestorven 7 Augustus 1928.

MARKUS DE BRUIN.

Welke hem geleefde, als was in de priester van overleden.
— Hoe kwam hij dan tot die priester van overleden.
hem niet voldoende om naar de laatste volmacht.
heid te brengen. Bij mijn weten heeft Ariëns zich niet
aanlijk naar wachsten over de moeders welke hem
tot de Derde Orde leden toetschen. Wel heeft hij later
zoude te zijn niet goed hooren te wesen. Als
in niet held wat de Pater verhande. En de Pater —
Jaco XIII — welke namen naar Ariëns. Als de het enige
mensch te gewoen, dan blijft daaruit meten Ariëns.
grote eepid voor het woord van Christus gheerde-
kledes op aarde. Wat er van al de mening beschouwen

Voorspel.

Buiten de beide, in de inleiding genoemde data — die van zijn geboorte en van zijn overlijden — zijn er nog twee andere, welke van beslist-ingrijpende betekenis zijn geweest in het leven van den priester Alphons Ariëns en welke dus niet onvermeld mogen blijven.

De priester Alphons Ariëns werd 7 Juli 1884 in het Sacro Convento van Assisi — gebouwd als een reusachtige tombe over het graf van den kleinen broeder Frans — ingekleed in diens Derde Orde. Twee jaar later — 13 Juni 1886, feest van den heiligen Antonius van Padua — aanvaardde hij door professie de levensregel der Derde Orde om boetvaardigheid te doen, zijn leven te beteren en God tot zijn dood toe getrouwd te dienen. Dit geschiedde in de kerk van Ara Coeli te Rome, waar zijn naam nog staat opgetekend in het ledenregister van die tijd.

Voor den jongen priester — hij was toen zes en twintig jaar - betekende dit 't aanvaarden van 'n levensnorm,

welke hem geheel, als mens en als priester, zou omvatten.

Hoe kwam hij daartoe? Was zijn priesterschap alleen hem niet voldoende om naar de christelijke volmaaktheid te streven? Bij mijn weten heeft Ariëns zich persoonlijk nooit uitgelaten over de motieven, welke hem tot de Derde Orde deden toetreden. Wel heeft hij later getuigd bevreesd te zijn niet goed Rooms te wezen, als hij niet deed wat de Paus verlangde. En de Paus — Leo XIII — wilde immers naar Assisi. Als dit het enige motief is geweest, dan blijkt daaruit meteen Ariëns' grote eerbied voor het woord van Christus' plaatsbekleder op aarde. Wat er van zij, bij rustig beschouwen volgt zijn toetreden als een logische konsekwentie uit heel zijn vooraf-gegane opvoeding en — zo ge wilt — uit een samenloop van zogenaamde „toevallige” omstandigheden.

Noem het b.v. toevallig — maar feitelijk is het een beschikking geweest van Gods voorzienigheid — dat kort voor of bijna gelijktijdig met Ariëns' komst in de heilige stad Paus Leo XIII zijn beroemde Encycliek *Auspicato* uitgaf met betrekking tot het zevende eeuwfeest van Franciscus' geboorte en tegelijk over de betekenis der Derde Orde. En wat gebeurt? Ariëns eerbiedigt eenvoudig het woord van den Paus. Hij redeneert niet, hij vraagt niet of het woord van den opperherder ook voor hem — priester — kan bedoeld zijn: de Paus zondert niemand uit. Ariëns gehoorzaamt en zo gauw de omstandigheden het toelaten, treedt hij toe tot de Derde Orde, wordt hij tertiarius.

„Die stukken zijn toch bedoeld om ons leiding te geven”...

Ook dat heeft Ariëns later gezegd.

De jongen.

Alphons Ariëns was ontsproten aan het eenvoudig-deftige, ouderwets-vrome gezin van advocaat Ariëns te Utrecht. Vader en moeder waren — zoals van hen geschreven staat — voorbeelden van oud-Hollandse deftigheid, vrome katholieke zin en strenge plichtsbe-trachting.

In het ouderlijk huis leerde de jonge Alphons katholieke tradities eerbiedigen, leerde hij opzien naar den vader der christenheid, wiens beeltenis in zulke ouderwets-vrome gezinnen steeds een ereplaats innam. Bovendien had Paus Pius IX — de voorganger van Leo XIII — in de volle belangstelling gestaan van heel de katholieke wereld, toen de brutale rover Garibaldi hem van zijn staten beroofd en tot de „gevangenis van het Vaticaan” gedwongen had. Vele Roomse mannen — ook

uit Nederland — waren naar Italië gegaan om de rechten van den Paus met de wapenen te verdedigen.

Het was een hopeloze strijd geworden om het behoud van de kerkelijke staat. Aan moed en enthousiasme had het de Pauselijke Zouaven niet ontbroken, doch ten slotte hadden zij zich aan de overmacht van Garibaldi's leger moeten overgeven. En toen dit gebeurde, was Alphons Ariëns een jongen van omstreeks tien, elf jaar...

De student.

Student geworden op Rolduc eerbiedigde hij met stipte nauwgezetheid de tradities van het college. Bij zijn spel echter deed hij niets anders dan spelen. Zijn studie was volmaakte studie en niets anders dan dat. In zijn gebed ging hij geheel op. Als hij wandelde ging hij ook daar geheel in op. Alleen ruwe woorden en onbeschaafde manieren waren de zijne niet.

En zo naderde hij langzaam maar zeker het keerpunt in zijn leven, 't oogenblik waarop hij over zijn toekomst zou moeten beslissen. Voor een jongen gewoonlijk een

groot probleem, dat hij doorgaans zelf moet oplossen: Wat moet hij worden? Vader en moeder hebben zo hun stille wens. Hij kent die, heeft er althans vermoeden van. Zal nu zijn beslissing in die richting gaan of daarbuiten vallen?

„Lange tijd” — getuigde Ariëns later — „dobberde ik tussen tweeeërlei levensstaat. Het was de stille wens van mijn vader, dat ik advocaat zou worden als hij, terwijl mijn moeder — eveneens in stilte — hoopte, dat ik eens priester zou zijn. Ik zelf aarzelde. Het priesterschap trok mij aan — o, ja — maar ik zag er tegen op. Ik dobberde en bleef dobberen. Op Rolduc kreeg ik mijn opleiding en maakte toelatingsexamen voor de Universiteit. Nu moest ik kiezen of delen. En ik besliste: ik zou priester worden en na de voorbereidende studies, verwisselde ik Rolduc voor Rijsenburg”...

De Priester.

Eenmaal op Rijsenburg, ondervond Ariëns onder de seminarie-professoren meer bepaald de invloed van doc-

tor Schaepman. Diens brede blik op het wereldgebeuren nam hij voor geheel zijn verder leven van hem over. Ook bij de beoordeling van andersdenkenden volgde hij het voorbeeld van zijn leermeester: ruim van opvatting, zocht hij in zijn omgang met hen meer naar hetgeen samenbindt dan naar hetgeen verdeelt.

En dan gaat hij — priester gewijd — naar Rome. Men scheen iets van een rechtsgeleerde in hem ontdekt te hebben: de president van het groot seminarie raadt hem aan kerkelijk recht te gaan studeren. Maar in Rome heeft Ariëns zich meer op de wijsbegeerte dan op het kerkelijk recht toegelegd. Waarom hij dit gedaan heeft is van minder belang...

De tegenstelling.

Van meer belang is — als ik het zo noemen mag — de klaarblijkelijke tegenstelling tussen de natuurlijke geaardheid van den jongen priester Ariëns en zijn uiterlijke levenswijze in Rome. Ik zal hier eenvoudig de feiten inlassen, zoals ik ze — hier en daar verspreid — heb opgetekend gevonden.

Ariëns, de fijn-besnaarde — wars van alle ruwheid — die van beschaafde omgangsvormen hield en van een smaakvolle omgeving, wordt begin 1885 door een van zijn Hollandse vrienden aangetroffen, wonende op kamers in een huurkazerne van een Romeinse volksbuurt. Bij voorkeur reist hij derde klas. Is dit nu alleen maar, omdat hij de sociale angel in zich voelde, zoals hij dat later zelf genoemd heeft? Alleen maar om met den minderen man in aanraking te komen? Het kan zijn, doch zegt zo weinig. Zijn studie dreef hem helemaal niet die kant uit. Z'n studie bestemde hem voor de leraarsstoel ook al zou hij — naar toenmalig gebruik — na afloop dier studie eerst enige tijd de praktische zielzorg in moeten.

Men kan hierin zeker enige oorzaak zien voor de klaarblijkelijke tegenstelling tussen zijn natuurlijke geaardheid en uiterlijke levenswijze, maar de diepste en meest-afdoende verklaring hiervoor ligt — dunkt me — in zijn pas-aanvaarde levensregel der Derde Orde, welke hem voorschreef eenvoudig te zijn in zijn levenswijze en welke hem voorhiel, dat alle mensen, zonder uitzondering, zijn broeders en zusters waren.

Maar kon hij — toentertijd in Italië — dan wel eenvoudiger reizen dan derde klas! Kon hij — vooral in Italië — eenvoudiger wonen dan bij gewone mensen op kamers! En kon zo zijn priesterschap, dat door de studie feitelijk buiten de praktijk stond, niet meteen een apostolaat wezen, dienstbaar aan de verheven taak, door den Paus aan de Derde Orde toegedacht: de red-

ding van de maatschappij door het goede voorbeeld van de afzonderlijke tertiariissen! Doch om te dienen en dienstbaar te wezen, moet men klein zijn. Ariëns wordt klein. Hij doet afstand van dingen, welke het dagelijkse leven aangenaam kunnen maken, zonder verkeerd te zijn. Hij breekt met de uiterlijke vormen, hem van huis-uit en door de toenmalige seminarie-opleiding bijgebracht. Alleen met het genot van een goed glas wijn breekt hij niet... nog niet. Hij is in Rome geen geheel-onthouder, laat staan drank-bestrijder...

De „Sociale Angel”:

Wel leert Ariëns het gemoedelijke Romeinse volksaccent aan. Hij schrijft kleine artikelen in een volkskrant en draagt op reis de lange broek in plaats van de soutane om inderdaad meer contact te krijgen met het volk. Hij bezoekt de zwavelmijnen op Sicilië om zich op de hoogte te stellen van de slaven toestanden, welke daar heersten. Primitief ging het er toe — zo vertelde hij later — langs gewone trappen daalden de mannen

en de jongens, kleine stumperds van negen à tien jaar, af in de mijn en verdienden er... laat eens zien... de mannen, naar ik meen, ongeveer 70 centen en de jongens een kwartje. Die stakkers waren met weinig tevreden en ze deden het zware werk voor een beetje geld. Toch schenen die mensen niet ongelukkig: ik heb tenminste gezellig met hen kunnen praten.

Niettemin rijpt, door hetgeen hij op Sicilië heeft waargenomen, in Ariëns de overtuiging, dat hij — in het vaderland teruggekeerd en indien zijn overheid het hem toestond — zijn krachten moest gaan wijden aan de leniging der noden van armen en noodlijdenden. Sprak zijn Derde Orderegel niet van een hulpvaardige liefde jegens zijn minder-bedeelde broeders en zusters? Ariëns' keuze is in dit verband bepaald typerend...

De Caritas, de Liefde.

„En u voelde toen” — vroeg later een persman aan Dr. Ariëns naar aanleiding van het bezoek aan de zwavelmijnen — „de sociale roeping in u groeien?”

„Ja” — antwoordde Ariëns — „ja, maar niet precies zoals u bedoelt. Ik dacht meer voor de arbeiders te gaan werken in de geest van Kolping of Don Bosco. Geen sociale rechtvaardigheid, maar **charitas**.

Ik heb eens een hele dag bij Don Bosco doorgebracht en dat behoort wel tot mijn mooiste herinneringen aan Italië. Hij kon nauwelijks meer gaan, doch het was aandoenlijk te zien wat die krachtige Turijnse mannen, die toen juist feest bij hem vierden, den ouden man een liefde toedroegen. Ik heb toen ook de stichting bezocht van den in 1842 overleden Turijnzen kanunnik Cottolengo: zijn zogenaamd huisje der goddelijke voorzienigheid, dat... een dorp is van gestichten voor alle mogelijke menselijke ellenden. Men heeft dit voor mij gevaarlijk bezoek genoemd” — voegde Ariëns er bij. En laat ik er mogen bijvoegen, dat èn Kolping èn Don Bosco èn Cottolengo overtuigde tertiariësen waren.

Maar: „Kort en goed” — zei Dr. Ariëns tot meergenoemden persman — „ik kwam met beslist sociale neigingen in Holland terug”...

De Kapelaan.

In Holland teruggekeerd, werd Dr. Ariëns tot kapelaan benoemd te Enschedé. Jong priester, pas gedoctoreerd, zonder enige ervaring van praktische zielzorg, alleen met zijn bevindingen op sociaal gebied, opgedaan in Italië, maar ook met zijn ideale plan van **liefde** voor den evenmens, zo kwam hij in Overijsels industrie-centrum.

Goed en wel met de toestand in de parochie op de hoogte, moet het hem zijn voorgekomen, dat hij zich voor een onoverkomelijke berg van moeilijkheden geplaatst zag. Vooral onder de arbeidende klasse heersten in Enschedé toestanden, waarvan wij ons heden ten dage nauwelijks meer enig denkbeeld kunnen vormen. Aan de ene kant hadt ge daar de patroons, de fabrikan-ten: heren en meesters in hun bedrijf, voor wie de werkm-an een deel was van de machine, waaraan hij werkte. Weliswaar een onmisbaar deel, doch ook niet meer dan dat en waarvan men zich ontleed, wanneer het

onbruikbaar was geworden; waar men zich verder niet meer om bekommerde, zo men dit ooit had gedaan, toen het nog bruikbaar was...

Sebastopol.

En dan hadt ge de werkmán, de textielarbeider zelf. Wat had hij? Zijn huis leek eerder een berg-hok dan een woning van mensen. Hier en daar in den lande vindt ge nog van die mensen-berghokken tegen de fabriek aangeplakt, zoals een gereedschappenschuur er tegen aangeplakt staat of... met de hoge fabrieksmuur vlak voor de deur, zoals in sommige straten van de toenmalige Enschedése arbeiderswijk Sebastopol. Kleine, bedompte, vieze hokken, waar het met geen mogelijkheid gezellig te maken viel, waar in een keukentje en een kamertje alles — maar dan ook letterlijk alles — geschiedde, wat het huiselijk leven aanging. En dan het weekgeld dat daar werd binnengebracht, als het er ooit in z'n geheel binnenkwam. Want omdat het thuis niet gezellig wezen kon — in de ene kamer geschiedde

immers alles, dewijl het er gebeuren moest of anders gebeurde het op straat — zocht de man zijn vertier en zijn afleiding buitenshuis, in de herberg. Hij was een drinker met al de noodlottige gevolgen van dien.

En behalve in dit drinken — waartoe hij door zijn kameraden werd overgehaald — stond de arbeider alleen. Zijn vrouw kon hem niet helpen, al meende zij het nog zo goed. Wat zou zij aanvangen met het povere weekgeld, waarvan vaak een groot deel reeds „verdronken” was, eer zij er iets van in handen kreeg. En zijn patroon wilde hem niet helpen. Eenmaal buiten de fabriek bestond de arbeider voor den patroon niet meer. Had hij zijn taak volbracht — en vraag niet onder welke arbeidsvoorwaarden — dan moest de arbeider zichzelf maar redden. Of en hoe hij dit klaar moest spelen met zijn uitgepieterd weekgeld en in zijn onwaardige woning, wat ging menige patroon dit aan, althans toentertijd...

De Organisator.

Maar kapelaan Ariëns wel, hij wilde helpen. Het was alleen maar de vraag: Kon hij helpen en hoe?

TERZORDINE DEL N. P. S. FRANCESCO

IN ARACOELI

*Attesto. io sottoscritto di avere in questo giorno an.
mezzo alla Professione della Regola del Berg
Ordine suddetto il Revere D. Alfonso Ariens
vestito nella Ch. Basilica di Assisi il 7 Luglio 1886*

In fede ecc.

Dato in Roma Aracoeli 13 giugno 1886

Fr. Bartolomeo da S. Donato

COMMISSARIO VISITATORE

„Ik, ondergetekende, ge-
tuig heden te hebben
toegelaten tot de Pro-
fessie op de Regel van
bovengenoemde Derde
Orde den Eerw. Heer
Alfons Ariëns, ingekleed
in de Basiliek van As-
sisi de 7e Juli 1884.
Gegeven te Rome in
Aracoeli de 13e Juni
1886.”

„De behoefte aan organisatie voelde ik direct” — zei hij later. Doch hoe zulk een organisatie begonnen: er bestond niets van dien aard. Toch wel, er bestond in Amsterdam een Gezellenvereniging met praeses van Nispen aan het hoofd. Was echter een Gezellenvereniging wel iets voor Enschedé? En als het mislukte, wat dan?

„Ik begreep — zei Ariëns — „dat ik, bij hetgeen ik wilde beginnen, mijn positie op het spel zette”...

Niettemin wendde hij zich om raad tot den Amsterdamsen Gezellenvader en deze stak hem een riem onder het hart.

„Als ge het goede voor-hebt, moet ge er alles voor over hebben” — zei van Nispen. En met deze aanmoediging stapte Ariëns naar zijn bisschop, Mgr. Snickers, die toen aartsbisschop van Utrecht was...

De „zegen” van den Bisschop.

„Monseigneur” — zo verklaarde Ariëns — „was een ideaal man. Ik kon met hem spreken, vrij-uit... en hij

schonk mij zijn vertrouwen: mij, den pas-beginnenden kapelaan. Er was onverschilligheid, antipathie, wat al niet! Maar de bisschop was er voor, hij was voor de arbeidersbeweging en daarmee was de zaak gewonnen. Hij gaf meer dan zijn woord, hij steunde metterdaad. Monseigneur, zei ik met al de vrijmoedigheid van mijn jeugd, de wereld gelooft aan geld. Als u mij geld geeft, zal men geloven, dat u de zaak goedkeurt. Honderd gulden zou ik krijgen, meende men. Die gaf hij altijd, als er te steunen viel. Maar ik deed mijn hand open, waarin de gave van den bisschop gevallen was. Alsje-blijft... vijf honderd gulden heb ik gekregen. En dan dat merkwaardig inzicht van den bisschop in een tijd, toen er nog zo weinig sociaal besef leefde onder ons.

De werklieden hebben zo dikwijls gelijk, hebben zo dikwijls recht van spreken, zei hij”...

De zegen van den Paus.

Nu kon kapelaan Ariëns dus beginnen en hij deed het. Hij begon de plannen uit te werken, welke tevoren reeds

waren goedgekeurd en gezegend door den Paus-tertiaris Leo XIII, die tevens de Paus was van Rerum Novarum...

De strijd.

De omstandigheden werkten mee. Er was woeling en strijd in die dagen. De socialisten hadden in de arbeiderswereld geageerd. Het was in de eerste tijd van Nieuwenhuis en anderen.

De fabrikanten zetten zich schrap en het kwam tot een staking. Het ging hard tegen hard.

„Ik ben toen eerst” — zei Ariëns, alsof het de meest-gewone zaak ter wereld gold — „met twee dominee's naar de fabrikanten gegaan om die wat zachter te stemmen, doch zonder succes. Toen ben ik het van een andere kant gaan proberen: eerst bij het stakingscomité, toen bij de stakers in een kroeg en toen 's middags op straat bij de fabriek en... het lukte.”

Och, het klinkt zo eenvoudig: eerst bij het stakingscomité, toen bij de stakers in een kroeg, toen op straat bij de fabriek en... het lukte. Maar wat daartussen ligt:

tussen dat spreken met de mensen en het lukken van zijn poging, die heldhaftige uiting van zijn liefde n.m. voor de mensen, welke hem het leven had kunnen kosten, daar zwijgt Ariëns over. Ik zal echter dit moment uit Ariëns' leven verhalen, zoals het door Dr. Brom kort is samengevat.

Er kwam — aldus Dr. Brom — een sterk garnizoen en de soldaten stonden met het geladen geweer bij de voet. Ieder ogenblik kon er bloed vloeien. Bemiddeling was aangeboden en afgewezen. Toen waagde Ariëns zijn prestige... ja, zijn leven.

„Kerels, jullie hebt gelijk, maar je pakt het verkeerd aan” — zo stond hij met de armen omhoog te roepen op straat. Hij sprong het podium — vol woedende socialisten — op, bepraatte heel de woeste massa en... een kapelaantje liet de onverantwoordelijke staking mislukken. De wevers en spinners gingen opnieuw aan het werk. Maar bij de fabriek stond de gehate burgemeester: hem gunden de arbeiders geen triumpf, hij moest eerst weg. Ariëns ging het hem voorstellen en zijn edelachtbare liep gedwee naar huis...

De Mis-kelk en nog wat.

Eerst als een vriend, als een medemens in het hart van een ander de plaats van eigen broeder gaat innemen, eerst dan waagt men voor hem zijn leven. Maar dan vraag ik toch: Was de levensregel der Derde Orde, welke hem een offervaardige liefde voorhield jegens zijn noodlijdende broeders en zusters, voor Ariëns een dode letter of was zij voor hem levende daad geworden? Mij dunkt het laatste, ook al heeft hij zijn leven voor hen niet behoeven te geven, hoe gaarne hij dit misschien gedaan had. Doch hij kon wat anders geven en dat gaf hij royaal, zonder enige berekening en zonder enig bedenken.

Zijn geld stak hij in een coöperatieve weverij, welke te Haaksbergen werd opgericht om degenen, die door de staking in Enschedé waren uitgesloten, weer aan het werk te kunnen zetten. Bovendien, wat hij voor eigen behoefte kon missen en dat was veel — zelfs de Mis-kelk, welke hij bij zijn priesterwijding als familiege-

schenk had ontvangen, werd te gelde gemaakt — alles wat hij missen kon, ging naar de armen, totdat hij ten-slotte zelf met kapotte onderkleding liep: een overhemd, waar aan beide armen de ellebogen doorstaken. Totdat... ja, totdat ten laatste de meid van de pastorie weigerde zijn kamer in orde te maken, omdat hij toch alles weggaf...

Toen heeft kapelaan Ariëns een arbeidersvrouw gehuurd, die dit voor hem — tegen vergoeding — doen wilde. Maar deze vrouw heeft later verklaard, dat zij 's morgens meermalen zijn bed onaangeroerd heeft gevonden: de kapelaan had dan maar op de grond geslapen...

De drankbestrijder.

Er was meer. Van zijn geld en goed geven was op stuk van zaken het ergste niet: het raakte zijn persoon niet. Maar iets van zichzelf geven, iets wat hem heel persoonlijk aanging en wat hem — dit was te voorzien — voortdurend in botsing zou brengen met zijn om-

geving, ook dat wilde hij doen, opdat de liefde geheel in hem de overhand zou hebben.

Hij had bevonden, dat de nood van de arbeidende mensen voor een zeer groot deel ook nog voortkwam uit een overdadig gebruik van sterke drank. En wat doet Ariëns? Ter wille en ter liefde van zijn mensen wordt hij geheel-onthouder, wordt hij een vurige, maar redelijke drank-bestrijder.

En wanneer die beweging groeit en succes heeft — niet het minst door hem — en hij verklaart dan, dat zijn beste drankbestrijders de Derde Ordelingen zijn, dan is dit meteen een onvervalst getuigenis voor de deugdelijkheid van zijn eigen tertiarisschap, omdat hij voor deze, zo bij uitstek katholieke beweging, waarvoor helaas zo weinig katholieken warm te maken zijn, zich gewoon-weg heeft dood-gesjouwd, zoals hij zich eveneens heeft dood-gesjouwd voor het missiewerk: zijn latere jaren zijn één geloofsverkondiging in binnen- en buitenlandse dienst geweest...

Concordia.

Ik loop echter mijn verhaal vooruit. De katholieke arbeiders in Enschedé kregen een eigen gebouw voor

hun vergaderingen. Het lag buiten de stad... 's zomers heel gunstig, wanneer de harmonie op Zondag speelde in de tuin en de werklui met hun gezin er kwamen genieten. Dan vond Ariëns volop gelegenheid om vooral met de vrouwen een hartelijk woord te spreken, want het was grote parade en algemene audiëntie tegelijk: één Roomse familie — zijn we niet allen kinderen van den enen Vader in de hemel — één Roomse familie om den geestelijken vader.

De arbeidersvrouw van die dagen had onnoemelijk veel aan kapelaan Ariëns te danken gehad. Zijn eerste ontmoeting met haar was geweest, toen zij met haar kinderen gebukt ging onder een zwaar kruis van armoede en ellende, omdat haar man — na het harde werk in

het sombere bedrijf — zich had laten vangen in de wrede greep van den drankduivel. Thans — onder de bezielende leiding en het daadwerkelijke voorbeeld van den zelfvergeten kapelaan — begon het er zo geheel anders uit te zien. Maar ja... 's winters was voor zijn mensen de weg naar hun verenigingsgebouw te ver en de zaal te koud. Daarom stelde Ariëns voor: de stichting van eenzelfde gebouw aan de markt, midden in de stad. Het plan vond bijval, doch de uitvoering kwam neer op het hoofd van den kapelaan, zoals daar reeds zoveel op neergekomen was...

Nu was echter geen sterveling in stad of land meer veilig voor dezen koningsbedelaar, die enkel de keus liet tussen aalmoes of aandeel. Toch kostte het bedelen Ariëns minstens evenveel — zo niet meer — zelfverloochening dan een ander. Hij heeft verklaard het aanbellen-met-verwachting meermalen pijnlijker te hebben gevonden dan het terugkomen-met-teleurstelling. Hij is ook wel eens een stoep afgelopen zonder te durven aanbellen.

Maanden van zorg kostte hem het voorbereidende werk voor Concordia en meermalen heeft de meid van de pastorie in die dagen het hoofd geschud, als mijnheer de kapelaan met kalk aan zijn jas thuis kwam, nadat hij natuurlijk weer de steiger was opgeklauterd. Eindelijk echter stond daar Concordia, midden in de stad. Het is later afgebrand, doch op dezelfde plaats weer opgebouwd...

De Eendracht.

Wie meent, dat met de stichting van Concordia de grootste zorg van Ariëns van de baan was, heeft het mis. De Eendracht was er ook nog: de coöperatieve weverij, te Haaksbergen gesticht om de ontslagen textielarbeiders aan het werk te houden. De zorg voor deze stichting moet hem wel dikwijls diepe rimpels hebben getrokken in zijn fijn-getekend gelaat. Immers, wat had hij aan een weverij, als het goed, daar vervaardigd, niet verkocht werd! Veel geld had hij zelf er in gestoken, stad en land had hij afgelopen om meer geld ervoor bijeen te krijgen en het ging niet: de Eendracht floreerde niet! Wat nu? Zijn mensen opnieuw de straat opsturen en ze aan nieuwe armoede prijs geven? Dat nooit... dan liever maar weer zichzelf er aan gewaagd. En de priester Ariëns wordt reiziger... reiziger in manufacturen. Hij heeft ook wel eens voor een of andere toonbank een Credo staan zingen om de mensen gunstig voor zijn zaak te stemmen...

Ik zie hem nog een winkel instappen — zegt Dr. Brom — om zijn stalen aan te bieden... zonder succes. En dat kijkje in één moment van die episode, zwaar genoeg om een anders leven te verpletteren, zou me laten twifelen, als ik geen vertrouwen had in iets, dat het teerste gevoel beschermt: een goed geweten...

De Unitas.

Een goed... ja zelfs een heel teer geweten bezat Ariëns. Het is het schoonste wat een mens kan bezitten. Het maakt zijn leven groot, het maakt zijn leven rijk, ofschoon voor den mens zelf niet altijd gemakkelijk.

Franciscus ook bezat een teer geweten, toen hij zijn pas-gestichte Orde aan het oordeel van de kerkelijke overheid onderwierp op gevaar af, dat ze zou gewijzigd kunnen worden, anders dan hij bedoeld had...

Ariëns had een vereniging gesticht voor de arbeiders: Unitas, een zuiver-katholieke vereniging, welke echter federatief was verbonden met een soortgelijke vereniging van de Protestanten. Nadien evenwel gaf het

kerkelijk gezag hier te lande de wens te kennen, dat het federatief verband met de Protestanten zou worden opgeheven en daarmee was voor den kinderlijk-gehoorzamen Ariëns de zaak uit. En vanuit Maarssen, waar hij toen reeds pastoor was, heeft hij alle moeite gedaan om het federatief verband van Unitas met de Protestanten ongedaan te maken. En toen die kwestie eindelijk was opgelost, was Ariëns overgelukkig...

De Pastoor.

Voordat Ariëns pastoor werd in Maarssen, is hij eerst pastoor geweest in Steenderen: pastor-van-te lande bij een grotendeels landelijke bevolking. Hier richtte hij een bond op voor landarbeiders, maar tevens een vereniging van drankbestrijding, dewijl het ook voor den boer nodig bleek te zijn, dat hij — ter wille van zijn vrouw en kinderen — zich leerde matigen in het gebruik van sterke drank.

En toen werd hij pastoor in Maarssen. Eenmaal met zijn parochie bekend, zocht hij naar een middel om meer contact met de mensen te krijgen buiten de gewone

zielzorg om. Deze keer echter moest het een godsdienstige en geen sociale vereniging wezen. Wat zal het zijn: een Mariacongregatie of een Derde Orde? Hij aarzelde, doch tenslotte gaf een goede vriend hem de raad een Derde Orde op te richten. En wel merkwaardig waren de woorden, waarmee Ariëns zich tot zijn parochianen richtte om hun zijn besluit mede te delen.

„Als ik lid ben van de Derde Orde” — zei hij o.a. — „sterf ik geruster. Ik zelf ben blij, dat ik Derde Ordeling ben. Nu zie ik de dood met gerustheid tegemoet”...

Was dit niet geheel in de geest van den heiligen Franciscus, die zijn volgelingen voorhield en door zijn regel nog voorhoudt, dat wij hier op aarde geen blijvende woonplaats hebben, doch dat wij vreemdelingen en pelgrims zijn, op weg naar het Vaderhuis? Ja, de geest van Franciscus: de geest van liefde, zelfverloochening en eenvoud was Ariëns bijzonder eigen. Die geest trachtte hij ook altijd meer in zich op te nemen door de lezing van stichtende boeken, zoals „het inwendig leven” van den kardinaal-tertiaris Mercier of zoals de levensbeschrijving van die heldhaftige Luikse Derde Ordellinge — Maggy Lekeux — welke hij herhaaldelijk gelezen en bestudeerd heeft...

Het goede boek, ook hierin vond Ariëns een middel tot vruchtbaar apostolaat. En hij werd de stichter van G.G.G., het Geert Grote Genootschap, en de propagator van de boekenstalletjes achter in de kerk. Voor welke actie hij speciaal contact zocht met het Centraal Bureau der Derde Orde te Weert.

De „rustende Priester.

En toen is hij gaan rusten. Zijn rusteloos ijveren voor het heil en het welzijn van anderen had zijn krachten gesloopt. En hij nam zijn intrek bij de Zusters van Sint Jozef te Amersfoort.

Maar ziet, nauwelijks wat op verhaal gekomen, begon zijn arbeidslust weer te ontwaken. En hij is weer te vinden voor alles wat hulp en steun nodig heeft. Hij geeft, hij geeft met gulle hand, totdat hij niets, totaal niets meer over heeft. Zijn laatste geld gaf hij uit om het Duitse retraitehuis Leutesdorf, dat door een vriend-drankbestrijder gesticht was, te kunnen redden van de ondergang.

„Alle middelen moesten opgebruikt zijn, toen broeder Dood bij dezen **Franciscuszoon** kwam”...

Zo heeft pastoor van Koeverden zeer terecht over Ariëns geschreven. De middelen waren opgebruikt. Een eigen bed om in te sterven had Dr. — toen Mgr. — Ariëns zelfs niet meer. En hij vond het fijn...

In Monnikspij.

Toen is hij gestorven.

Volgens zijn laatste en uitdrukkelijk verlangen wenste hij begraven te worden in het groot habijt van de Derde Orde. En men moest er het insigne van de drankbestrijding op bevestigen.

„Dat maakt nog wat propaganda” — had Ariëns gezegd. Gewoonlijk verstaat men deze propaganda alleen voor de drankbestrijding. Maar zou ze niet evenzeer bedoeld geweest zijn voor de Derde Orde, welke van zijn leven zulk een voortreffelijke, zulk een sublieme, zulk een heilige Christus-navolging had gemaakt en welke hem — ofschoon hij vreselijk tegen de dood opzag — zo gerust had doen sterven. Waarom ook niet wat propaganda voor de Derde Orde, welke hem gedurende heel zijn actieve leven voor ogen had gehouden, dat de geest van gebed in hem niet gedooft mocht worden en welke hij ook inderdaad niet gedooft, doch altijd meer in zich verdiept heeft. Want bij al zijn ijveren naar

buiten, is Dr. Ariëns altijd een echte bid-ziel geweest. een echt inwendig mens, voor wien het zwaarste — zijn persoonlijke verhouding tot en zijn omgang met God — steeds het zwaarste heeft gewogen. Een priester naar Gods hart: een kind van God en een broeder van Christus, naar het voorbeeld van zijn zo hoog vereerden Vader Franciscus, van wien hij de prijzenwaardige gewoonte had geleerd nooit een kerk voorbij te gaan zonder even Ons-Heer te groeten.

„Ja, ziet u” — en dit zijn Ariëns' eigen woorden — „dat heb ik van mijn heiligen Vader Franciscus geleerd. Als je in een plaats komt, eerst even Onzen Lieven Heer groeten. Al sta je dan maar achter in de kerk, een blik op het tabernakel is al voldoende”...

Besluit.

Men heeft wel eens gezegd, dat Sint Paulus — wanneer hij in deze tijd geleefd had — journalist zou zijn geworden. 't Kan wezen...

Doch als Franciscus geleefd had in de tijd, waarin

Alphons Ariëns leefde, dan zou hij geweest zijn als deze:
een onstuimige minnaar van den goeden God...
een kinderlijk-gehoorzame zoon van de Kerk...
een nederige, geheel zichzelf vergetende en offerende
dienaar van de mensen, zijn broeders in Christus...
dan zou Franciscus geweest zijn de heerlijke optimist,
die Ariëns was...
bij alle tegenspoed en tegenslag een onvermoeibare
zwoeger voor het Godsrijk.

Weert. Onbevleete Ontvangenis 1939.

PORTRETTEEN - SERIE

nummer **2.**

Uitgegeven door het Centraal Bureau der Derde Orde te Weert.

Reeds verschenen:
nummer **1**

MARIA DE LA LUZ
Een Mexicaanse Martelares